

Dôverné pripomienky direktorom¹

Rady pre Teba:

1. Ničím sa neznepokojuj.
2. Vyhybaj sa umŕtvovaniu v jedle a každú noc odpočívaj najmenej šesť hodín. Osoží to Tvojmu zdraviu, ako aj tomu, aby si mohol pracovať pre dobro duší Tebe zverených chlapcov.
3. Svätú omšu celebruj a breviár sa modli nábožne, s úctou, sústredene. Postaraj sa, aby si tak robil nielen Ty, ale aj Tvoji podriadení.
4. Každé ráno rozjímaj a počas dňa navštív Spasiteľa v Oltárnej sviatosti. Ostatné rob tak, ako to určujú Pravidlá Spoločnosti.
5. Skôr sa usiluj, aby Ťa milovali, než aby sa Ťa báli. Keď prikazuješ alebo napomínaš, ukáž, že Ti ide o dobro duší. Ak treba zabrániť hriechu, znášaj všetko. Celú svoju starostlivosť zameriavaj na dobro chlapcov, ktorých Ti Božia Prozreteľnosť zverila, či už pôjde o dobro ich duše, o ich zdravie, alebo odbornosť.
6. Keď máš rozhodnúť o dôležitých veciach, najprv pozdvihni svoje srdce k Bohu, až potom rozhodni. Keď sa niečo od niekoho dozvieš, najskôr si všetko dobre over, až potom si urob úsudok. Nezriedka sa stáva, že to, čo sa na prvé počutie zdá byť brvnom, je v skutočnosti iba slamkou.

Rady pre učiteľov:

1. Postaraj sa, aby učiteľom nechýbala potrebná strava a oblečenie. Ber do úvahy ich námahu, a keď sú chorí alebo zaneprázdnení, hneď pošli niekoho, aby ich v triede zastúpil.
2. Často sa s nimi buď osobne, alebo spoločne porozprávaj. Všimaj si, či nemajú príliš mnoho práce, či im nechýbajú knihy, či ich neťaží nejaké telesné alebo duševné trápenie, alebo či v ich triedach nie sú žiaci, ktorých treba napomenúť, všimaj si ich spôsoby a prístup k vyučovaniu. Keď zistíš, že niečo potrebujú, vyjdi im v ústrety, ako len môžeš.
3. Na konferenciách im odporúčaj, aby v triede skúšali všetkých mladíkov bez rozdielu. Nech striedavo čítajú svoje písomné práce. Učitelia nech sa vyhýbajú osobitným priateľstvám so žiakmi a nadŕžaniu niektorým z nich.
4. Ak majú dať upozornenia alebo oznamy chovancom, nech si ich zhromaždia do sály alebo väčšej izby.

1

[V Turíne koncom októbra 1863]

Svojmu milovanému synovi donovi Michalovi Ruovi kňaz Ján Bosco. Pozdravujem Ťa v Pánovi!

Keďže Božia Prozreteľnosť zariadila, že môžeme otvoriť dom pre dobro mládeže v Mirabelle, pomyslel som si, že ak Ti zverím jeho riadenie, mohlo by to byť na väčšiu Božiu slávu a pre dobro duší.

Nemôžem byť stále pri Tebe, aby som Ti radil a často opakoval to, čo si už viac ráz počul alebo videl, ale dúfam, že Ťa poteší, keď Ti napíšem niekoľko rád, ktoré Ti môžu pri práci poslúžiť ako pravidlo. Prihovám sa Ti hlasom láskavého otca, ktorý otvára svoje srdce jednému zo svojich najdrahších synov.

Píšem Ti ich vlastnoručne, aby si ich mal stále pri sebe ako záruku mojej lásky a trvalú pamiatku mojej živej túžby – získať pre Pána mnohé duše.

5. Keď je nejaká slávnosť, novéna, sviatok Panny Márie alebo nejakého svätého patróna, nech to stručne pripomenú..

6. Je treba dávať pozor aby učitelia neposlali nikdy žiaka zo školy. Ak by to bolo nevyhnutné nech ho predvedú pred predstaveného. Nech nikdy a pre nijakú príčinu nebijú lenivých žiakov a delikventov. Ak by sa stalo niečo vážne, nech ihneď informujú riaditeľai školy alebo direktora domu.

7. Učitelia nech si mimo školy nenárokujú na žiadnu autoritu u žiakov a nech sa obmedzia na priateľské rady, povzbudenia, najviac upozornenia, inšpirované láskou.

Rady pre asistentov a zodpovedných za izby:

1. To, čo sa povedalo o učiteľoch, z veľkej časti platí aj pre asistentov a zodpovedných za izby.

2. Postaraj sa, aby mali čas a možnosť chodiť do školy a študovať, a to vždy v súlade so svojimi povinnosťami.

3. Rád sa s nimi rozprávaj, aby si počul ich mienku o správaní chlapcov, ktorí sú im zverení. Nech si presne plnia svoje povinnosti a nech sú v čase rekreácie s chlapcami.

4. Ak zistíš, že niekto z nich pestuje osobitné priateľstvo s niektorým žiakom, alebo ak spozoruješ, že je ohrozená jeho mravnosť, veľmi opatrne zmeň náplň jeho práce, zver mu iné povinnosti. V prípade, že nebezpečenstvo bude pretrvávať, tak ma osobne upozorni.

5. Občas zhromaždi učiteľov, asistentov a zodpovedných za izby a povedz im, aby sa usilovali prekaziť neslušné reči, odstrániť každú knihu, spis, obraz, maľbu, hic scientia est [v tomto spočíva múdrosť], a všetko, čo by mohlo ohroziť kráľovnú čnosť – čistotu. Nech dávajú dobré rady, nech sú k chlapcom láskaví. Ak zistia, že niektorému zo žiakov hrozí od spolužiaka nejaké nebezpečenstvo, trvaj na tom, aby Ti povedali, o koho ide, a nech sa stane objektom spoločnej starostlivosti.

Rady pre pracovný personál

1. Nech nepestujú prílišnú dôvernosť s chlapcami. Umožni im, aby každé ráno mohli byť na svätej omši a aby každých pätnásť dní alebo raz do mesiaca mohli pristúpiť k sviatostiam.

2. Keď im niečo prikazuješ, buď vždy láskavý, daj im najavo, že Ti záleží na dobre ich duši. Ženy nech nevstupujú do izieb chlapcov a do kuchyne. Nech sa s nikým z domu nestýkajú, iba keby išlo o prejav kresťanskej lásky alebo skutočnú potrebu.

3. Ak vzniknú nezhody medzi pracovným personálom a chlapcami alebo inými, ktorí bývajú v seminári, láskavo každého vypočuj. Svoj názor však povedz každému osobitne.

4. Treba určiť zodpovedného za pracovný personál, osvedčeného svojou bezúhonnosťou. Ten nech dozerá predovšetkým na prácu a na mravné správanie podriadených. Nech sa usiluje, aby sa nevyskytli krádeže a nevedli neslušné reči.

Rady pre študentov

1. Nikdy neprijímaj žiakov, ktorých vylúčili z iných internátov alebo o ktorých sa dozvieš, že sa správajú nemravne. Ak sa napriek všetkej opatrnosti takýto žiak prijme, hneď mu pridel' spoľahlivého kamaráta, ktorý bude stále s ním. Keby sa dopustil nemravnosti, nech dostane iba jedno upozornenie, a ak sa znovu previní, hneď ho treba poslať domov.
2. Urob, čo môžeš, aby si bol medzi chlapcami počas celej rekreácie, a snaž sa im prihovoriť láskavým „slovkom do ucha“, čo Ty už vieš. Rob to postupne, pomaly, keď zistíš, že je to potrebné. Toto je veľké tajomstvo, ktoré Ti umožní stať sa pánom ich sŕdc.
3. Daj im najavo, že ich spovedáš ochotne, ale ponechaj im slobodu spovedať sa aj u iných, ak si to želajú. Snaž sa odstrániť čo i len tieň podozrenia, že si pamätáš, čo si počul v spovedi. Nech sa ani tým najmenším náznakom nedá najavo zaujatosť voči tomu, kto sa radšej spovedá u niekoho iného.
4. Založ Družinu Nepoškvrneného počatia. Ty však buď iba iniciátorom, nie vedúcim, túto záležitosť pokladaj za dielo chlapcov.
6. Ak objavíš nejakú veľkú nedisciplinovanosť zavolaj si vinníka alebo podozrivého do svojej izby a buď k nemu láskavý. Nechaj ho, nech sa sám prizná k prehrešku. Potom ho napomeň a povzbud' k tomu, aby si dal do poriadku svedomie. Takýmto spôsobom a láskavou asistenciou sa dosiahne veľké polepšenie a náprava, ktoré sa zdali byť nemožné.

Rady pre externých

1. Láskavosť a zdvorilosť nech sú charakteristickými črtami direktora tak voči interným, ako aj externým ľuďom.
2. Pokiaľ ide o materiálne veci, vyhovej vo všetkom, v čom môžeš, aj keď utrpíš škodu. Hlavné je, aby sa zachovala láska.
3. Ak ide o duchovné veci, nech sa problémy vždy riešia tak, aby boli na väčšiu Božiu slávu. Osobné záväzky, malichernosti, pomstychtivosť, sebalásku, osobné dôvody a nároky aj česť – toto všetko treba v takomto prípade obetovať.
4. Keby však išlo o veľmi závažnú vec, bude dobré vyžiadať si čas na osobnú modlitbu a poradiť sa s nejakou nábožnou a rozvážnou osobou.
5. Radi poslúžime Božiemu ľudu najmä kázaním, slávením sv. omše a spovedaním vtedy, keď nám to naše povinnosti dovoľia a to najmä vo farnosti, v ktorej sa nachádza náš dom. Avšak neprijímajte také povinnosti, ktoré by si vyžadovali Vašu neprítomnosť v dome alebo by Vám prekážali vo vašej práci.
6. Pre dobré vzťahy pozvite do domu kňazov z vonka, najmä pri príležitosti rôznych slávností, divadla a pod. Pozvite aj miestne authority a dobrodincov, ktorí podporujú naše dielo.

Rady pre tých, čo sú v Spoločnosti

1. Presné dodržiavanie stanov a poslušnosť je základom všetkého. Ale ak chceš, aby iní poslúchali buď ty sám poslušný svojim predstaveným. Nikto nie je schopný rozkazovať, ak predtým nebol ochotný poslúchať.

2. Rozdeľ povinnosti tak, aby nikto nebol preťažený, ale aby každý verne robil to, čo mu bolo zverené.
3. Nikto z kongregácie nech neuzatvára zmluvy, neprijíma peniaze, nedáva pôžičky príbuzným, priateľom a iným. Nech nikto nespravuje peniaze a svetské majetky bez priameho poverenia predstaveným. Dodržiavanie tohto článku udrží ďaleko od nás osudovú nerest' náboženských kongregácií.
4. Vyhni sa ako jedu zmenám Stanov. Presné dodržiavanie stanov je lepšie ako akékoľvek novoty. Menej je niekedy viac.
5. Štúdium, čas a skúsenosť ma poučili a presvedčili že maškrtnosť, túžba po peniazoch a sláve sa stali príčinou zániku prekvitajúcich kongregácií a vážených reholí. Roky aj Teba presvedčia o skutočnostiach, ktoré sa ti teraz zdajú byť neuveriteľné.
6. Veľmi dbaj, aby si slovami i skutkami napomáhal spoločnému životu.

Rady pri riadení

1. Nikdy neprikazuj také veci, ktoré sú nad sily podriadených alebo, o ktorých predpokladáš, že nebudú prijaté. uď pozorný na nepríjemné rozkazy a dbaj na to, aby si vyšiel v ústrety osobným sklonom každého. Daj každému takú úlohu, ktorá mu je príjemná.
2. Nikdy neprikazuj robiť veci škodlivé zdraviu alebo také veci, ktoré zabraňujú zdravému odpočinku alebo sú v rozpore s príkazmi iného predstaveného.
3. Pri rozkazovaní buď vždy láskavý a zdvorilý. Vydieranie, hnev, vyhrážky a násilie nech je vzdialené od tvojich slov a skutkov.
4. Keď budeš musieť podriadenému prikázať niečo ťažké, oslov ho napríklad takto: Mohol by si urobiť to alebo ono? Alebo: Chcel by som Ti zveriť veľmi dôležitú vec, a neviem o nikom čo by ju mohol urobiť. Mal by si čas? Si zdravý? Nebráni ti v tom nejaká iná práca? A pod. Skúsenosť hovorí že podobný spôsob použitý vo vhodnom čase je veľmi účinný.
5. Nech sa šetrí vo všetkom, ale nech chorým nikdy nič nechýba. Nech si všetci udomunú že sme zložili sľub chudoby, a preto nemáme vyhľadávať žiadne pohodlie. Musíme milovať chudobu a vyhýbať sa nepotrebným výdavkom pri nákupe oblečenia, kníh, pri cestovaní, pri zariadení domu.

Toto je akoby testament, ktorý zanechávam všetkým direktorom našich domov. Ak sa tieto usmernenia budú dodržiavať, zomriem pokojný pretože som si istý že naša Spoločnosť bude prekvitať pred ľuďmi i pred Bohom a naplní svoj cieľ: väčšiu Božiu slávu a spásu duší

S láskou v Ježišovi Kristovi

kňaz Ján Bosco

Turín, sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie